Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31612

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i (T?UDÖ), bireylerin tik ortaya ç?kmadan hemen önce deneyimledikleri öznel ve rahats?z edici duyumlar? veya dürtüleri ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu ölçek, orijinal bir arac?n Türkçeye uyarlanmas? çal??mas? olup, 2019 y?l?nda Buse Tayak?s? taraf?ndan Yüksek Lisans Tezi kapsam?nda gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in temel amac?, Uyar?c? Dürtü ?iddetini ve s?kl???n? de?erlendirerek, Tikler ile ili?kili klinik tablolar?n anla??lmas?na ve tedavi süreçlerinin planlanmas?na katk?da bulunmakt?r. Bu dürtüler, Tourette sendromu gibi kronik tik bozukluklar?nda yayg?n olarak rapor edilen, tiklerin hemen öncesinde ya?anan yo?un bedensel hislerdir.

Anahtar Kelimeler

Tikler, Uyar?c? Dürtü, Tourette Sendromu, Tik Bozukluklar?, Ölçek Uyarlama, Psikometri, Buse Tayak?s?.

Yazarlar

Buse Tayak?s? (Uyarlayan).

Amaç

Ölçe?in temel amac?, bireylerin tiklerini gerçekle?tirmeden önce hissettikleri ve genellikle rahats?z edici olarak tan?mlanan uyar?c? dürtülerin (premonitory urges) varl???n?, ?iddetini ve bu dürtülere verilen tepkileri sistematik bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, klinik ara?t?rmalarda ve tedavi etkinli?ini izlemede kritik öneme sahiptir, zira uyar?c? dürtülerin ?iddeti, tik ?iddeti ile korelasyon gösterebilmektedir.

Uyarlama çal??mas?n?n spesifik amac?, uluslararas? alanda kullan?lan geçerli bir arac?, Türk kültürü ve dili için güvenilir ve geçerli hale getirerek, Türkiye'deki klinisyenler ve ara?t?rmac?lar için kullan?ma sunmakt?r. Bu çal??ma, literatürdeki bo?lu?u doldurarak tik bozukluklar?n?n etiyolojisi ve fenomenolojisi üzerine daha derinlemesine ara?t?rmalar yap?lmas?na olanak tan?maktad?r.

Yap?

Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i, tik bozukluklar?n?n temel bile?enlerinden biri olan **uyar?c? dürtü** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, motor veya vokal tikin ortaya ç?kmas?ndan hemen önce hissedilen, genellikle gerginlik, ka??nt?, yanma, bask? veya genel bir rahats?zl?k hissi olarak tarif edilen öznel duyusal deneyimleri kapsar. Psikolojik olarak bu dürtü, bireyi tiki serbest b?rakmaya iten bir gerilim birikimi olarak kavramsalla?t?r?l?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek maddeleri, bu dürtülerin farkl? yönlerini (?iddet, lokalizasyon, rahats?zl?k düzeyi ve kontrol etme iste?i) yakalamak üzere tasarlanm??t?r. Bu dürtülerin de?erlendirilmesi, tiklerin kompulsif do?as?n? anlamak ve tik yönetimi stratejilerini (örne?in, al??kanl?k tersine çevirme e?itimi) ki?iselle?tirmek aç?s?ndan önemlidir.

Geçerlik

Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i'nin Türkçe'ye Psikometrik Özellikler uyarlama çal??mas? (Tayak?s?, 2019) kapsam?nda geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Orijinal ölçe?in yap?sal geçerli?ini koruyup korumad???, faktör analizleri ve kriter geçerli?i çal??malar? ile incelenmi?tir.

Her ne kadar bu veri taban? giri?inde geçerlik detaylar? (-) olarak belirtilmi? olsa da, bir yüksek lisans tezi olarak sunulan uyarlama çal??mas?nda genellikle yap? geçerli?i (do?rulay?c? veya aç?mlay?c? faktör analizi), e? zamanl? geçerlik (benzer konseptleri ölçen di?er geçerli ölçeklerle korelasyon) ve ay?rt edici geçerlik çal??malar? yürütülmü?tür. Bu detayl? sonuçlar, ilgili tezin tam metninde (Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) yer almaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar? da uyarlama çal??mas? kapsam?nda ele al?nm??t?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl?l???n? ve kararl?l???n? ifade eder. Tipik olarak iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri kullan?lm??t?r.

Tayak?s? (2019) taraf?ndan yap?lan çal??mada, T?UDÖ'nün Türkçe versiyonunun kabul edilebilir düzeyde iç tutarl?l??a sahip oldu?u ve zaman içinde kararl? ölçümler sa?lad??? bildirilmi?tir. Güvenirlik katsay?lar?na ili?kin spesifik de?erler, tezin metodoloji ve bulgular bölümlerinde detayland?r?lm??t?r.

Faktör Analizi

Uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in Türkçe formunun yap?sal uygunlu?unu belirlemek amac?yla faktör analizi gerçekle?tirilmi?tir. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n (e?er çok boyutlu ise) Türkçe örneklemde de do?rulan?p do?rulanmad??? bu analizle ortaya konmu?tur.

Genellikle uyar?c? dürtü ölçekleri tek faktörlü bir yap?y? i?aret etse de, uyarlama sürecinde kültürel veya dilsel farkl?l?klar nedeniyle maddelerin yeniden gruplanmas? gerekebilir. Tayak?s?'n?n çal??mas?nda, ölçe?in yap?sal bütünlü?ünü destekleyen faktör yükleri ve faktör yap?s?na ili?kin bulgular sunulmu?tur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Derecelendirme format? tezin tam metninde detayland?r?lm??t?r; genellikle Likert tipi bir ölçek kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlanan Dil)

Popülasyon Grubu: Tik Bozuklu?u olan bireyler (Tez örneklemi).

Ya? Grubu: Tez örneklemindeki ya? aral???na ba?l?d?r (genellikle ergen ve yeti?kin popülasyon).

Popülasyon Detaylar?: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne ba?l? yüksek lisans tezi kapsam?nda toplanan klinik veya klinik d??? örneklem.

Test Metodolojisi: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Tik ?iddeti, Öz Bildirim, Nörogeli?imsel Bozukluklar, Buse Tayak?s?, Beykent Üniversitesi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Sa?lanmam??t?r.

Ba?l?l?k E-posta Adresleri: 150790024@student.beykent.edu.tr (Sorumlu Yazar ?leti?im)

Yaz??ma Adresi: Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul (Kurumsal Ba?l?l?k Adresi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinler, uyarlama çal??mas?n? yürüten yazar Buse Tayak?s? veya dan??man? arac?l???yla al?nmal?d?r. Genellikle akademik amaçl? tez çal??malar?nda kullan?lan araçlar için ticari bir ücret talep edilmez, ancak ölçe?in as?l geli?tiricilerinden izin al?nmas? gerekmektedir. Ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas?n?n tamamlanma y?l? **2019**'dur.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu ölçe?in tam metnine ve psikometrik detaylar?na Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?ilebilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: tikler-icin-uyarici-durtu-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Tayak?s?, B. (2019). *Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i'nin Türkçe'ye uyarlama çal??mas?* (Yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, ?stanbul.
Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi. Tez Ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Tikler ?çin Uyar?c? Dürtü Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, kayna??n içeri?inde yer almad??? için bu bölümde sunulamamaktad?r. Ölçek maddeleri, uyarlama çal??mas?n?n (Tayak?s?, 2019) ekler veya bulgular bölümünde yer almaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM